

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060401

DOM
2025-01-13
Stockholm

Mål nr
M 658-24

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Umeå tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-12-21 i mål nr M 2362-23, se bilaga A

PARTER

Klagande

M.L.

Ombud: J.H.

Motpart

Miljö- och tillsynsnämnden i Piteå kommun
Box 37
941 21 Piteå

SAKEN

Avvisning

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 2137284

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

M.L. har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska pröva hennes överklagande i sak, alternativt återförvisa ärendet för handläggning i lägre instans.

Miljö- och tillsynsnämnden i Piteå kommun har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

M.L. har fört fram detsamma som i underinstanserna med i huvudsak följande tillägg.

Nämndens beslut påverkar hennes möjligheter att låta borra efter bergvärme. Ett skyddsavstånd om 20 meter ska iaktas mellan borrhål, enligt bland annat nämndens meddelande om försiktighetsmått avseende det aktuella borrhålet och Sveriges Geologiska undersöknings vägledning för att borra brunn, Normbrunn-16. Eftersom den samfällda marken är begränsad till ytan måste man vara väldigt noga med placeringen för att få plats med borrhål för samtliga grannfastigheter om man ska upprätthålla skyddsavståndet. Borrhål för samtliga radhus fanns markerade i den borrhålskarta som skickades ut till radhusägarna, så det får förutsättas att den samfällda marken var tänkt att nyttjas för borrhål även av andra. I handläggningen av anmälan och installation av borrhålet har kommunens handläggare också efterfrågat redovisning av möjligheterna för några av grannfastigheterna att, utifrån den föreslagna placeringen, ta upp egna borrhål i framtiden. Grannens borrhålsplacering innebär att hon hindras från att kunna få ett borrhål till sin fastighet. Detta påverkar hennes fastighetsvärde negativt och innebär att hon går miste om de minskade energikostnader som bergvärme skulle ha medfört.

Att placeringen av grannens borrhål skulle vara en civilrättslig fråga hindrar inte att den också kan strida mot det regelverk som nämnden ska pröva. Grannen har inte haft rådighet över den samfällda marken som borrhålet placerats på. Krav på rådighet ingår rimligen i den kommunala prövningen som nämnden har att göra.

M.L. har i Mark- och miljööverdomstolen gett in bland annat kartmaterial med beräknat behov av utrymme för borrhål och handlingar avseende fastighetsvärdering och energikostnader.

Nämnden har anfört sammanfattningsvis följande. Tomterna är små i området och det är svårt att få minst 20 meter avstånd mellan borrhålen om alla fastighetsägare skulle anlägga bergvärme. Även om man teoretiskt skulle kunna pricka ut möjliga placeringar av borrhål så att så många som möjligt i området skulle kunna installera bergvärme, finns det ändå en risk för att det praktiskt inte skulle gå att genomföra på grund av exempelvis berggrundens förutsättningar. Beslutet att avsluta tillsynsärendet utan vidare åtgärd innebär inte att någon medlem i samfälligheten har berövats möjligheten att borra efter bergvärme. Borrhål kan exempelvis delas av flera fastigheter. Det är upp till samfälligheten att komma fram till hur den gemensamma marken ska nyttjas.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Enligt 16 kap. 12 § miljöbalken får överklagbara domar eller beslut överklagas av den som domen eller beslutet angår, om avgörandet har gått honom eller henne emot. Enligt praxis ska rätten att vara part och att överklaga ett beslut enligt miljöbalken tillkomma varje person som kan tillfogas skada eller utsättas för någon annan olägenhet till följd av ett beslut, om risken för skada eller olägenhet rör ett av rättsordningen skyddat intresse och inte är enbart teoretisk eller helt obetydlig (se NJA 2004 s. 590 I och II). Ett tillsynsbeslut får till exempel överklagas av en anmälare som berörs av den störning som påtalats (se prop. 2004/05:65 s. 82). Även ett tillsynsbeslut som innebär att någon åtgärd inte vidtas får typiskt sett överklagas (se prop. 2004/05:65 s. 122 och MÖD 2004:31).

M.L. har fört fram att ett skyddsavstånd om 20 meter ska hållas mellan borrhål för uttag av bergvärme. Av utredningen i målet framgår dock inte annat än att det borrhål som M.L. har anmält till nämnden för tillsyn är placerat betydligt längre än 20 meter från hennes fastighet. Placeringen av borrhålet kan därför enligt Mark- och miljööverdomstolen inte direkt påverka hennes möjligheter att installera

bergvärme. Det har inte heller framkommit att placeringen av borrhålet tillsammans med någon annan befintlig energibrunn medför att M.L. är förhindrad att installera bergvärme. Den omständigheten att borrhålet tillsammans med eventuella framtida energibrunnar på övriga grannfastigheter skulle kunna begränsa hennes möjlighet att själv borra efter bergvärme innebär endast en teoretisk risk för olägenhet för henne. M.L. är inte heller i övrigt att anse som berörd av någon störning i miljöbalkens mening till följd av borrhålets placering. Nämndens beslut att inte vidta några åtgärder med anledning av borrhålets placering har därmed inte inneburit en sådan risk för skada eller olägenhet för M.L. att hon ska anses ha rätt att överklaga beslutet. Länsstyrelsens beslut att avvisa hennes överklagande var därmed riktigt och hennes överklagande till Mark- och miljööverdomstolen ska avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Liselotte Rågmark, tekniska rådet Claes Becker, hovrättsrådet Johanna Fernlund, referent, samt tf. hovrättsassessorn Hanna Wallin.

Föredragande har varit Alexander Persson.

UMEÅ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-12-21
meddelad i
Umeå

Mål nr M 2362-23

PARTER

Klagande
M.L.

Ombud: J.H.

Motpart
Miljö- och tillsynsnämnden, Piteå kommun
Box 37
941 21 Piteå

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Norrbottens läns beslut den 26 juli 2023 i ärende nr 505-9859-2023,
se bilaga 1

SAKEN

Klagorätt i fråga om tillsynsbeslut gällande borring av bergvärme på A, Piteå kommun

DOMSLUT

Se sidan 2.

Dok.Id 463057

Postadress
Box 138
901 04 Umeå

Besöksadress
Nygatan 45

Telefon
090-17 21 00

E-post: mmd.umea@dom.se
www.domstol.se, Info om vår
personuppgiftsbehandling:
www.umeatingsratt.domstol.se eller kontakta
oss

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar yrkandena om att mark- och miljödomstolen ska upphäva kommunens beslut alternativt ange att giltig prövning inte skett av anslutningen av borrhålet på samfälld mark till A.
Mark- och miljödomstolen avvisar också yrkandet om fastställelse att ingen juridisk giltig anmälan av installation av värmepumpsanläggning för området utanför A finns och/eller att inget juridiskt giltigt beslut från kommunens sida föreligger beträffande installation av värmepumpsanläggning utanför fastigheten A. Mark- och miljödomstolen avvisar också yrkandet om att domstolen ska fastställa att placeringen av borrhålet inte kan godkännas på grundval av SGU:s Normbrunn-16.
 2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i övrigt.
-

BAKGRUND

Miljö- och tillsynsnämnden i Piteå kommun (nämnden) beslutade den 20 juni 2023 att avsluta ett tillsynsärende avseende borring av bergvärme på fastigheten A utan ytterligare åtgärd.

M.L., ägare till fastigheten B, överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Norrbottens län (länsstyrelsen). Länsstyrelsen bedömde att M.L. saknade klagorätt och beslutade den 26 juli 2023 att avvisa hennes överklagande.

M.L. har överklagat länsstyrelsens beslut om avvisning till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

M.L. har framställt följande yrkanden vid mark- och miljödomstolen.

1. Att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut om att avvisa M.L.s överklagande. 2.
 - a) Att mark- och miljödomstolen ska upphäva kommunens beslut att giltig prövning skett beträffande anmälan om installation av värmepumpsanläggning på samfälld mark, alternativt
 - b) ange att giltig prövning enligt ovan inte skett för den ännu inte utförda anslutningen av borrhålet på samfälld mark till fastigheten A
3. Som alternativ till – eller utöver yrkandena ovan, om möjligt – att mark- och miljödomstolen ska fastställa att ingen juridisk giltig anmälan av installation av värmepumpsanläggning för området utanför A finns och/eller att inget juridiskt giltigt beslut från kommunens sida föreligger beträffande installation av värmepumpsanläggning utanför fastigheten A.

4. Att mark- och miljödomstolen ska fastställa att placeringen för S.s borrhål på samfälld mark inte kan godkännas på grundval av SGU:s Normbrunn-16.

M.L. har till stöd för sitt överklagande gett in kartor, fotografier, en situationsplan från anmälan om borrhning, förrättningshandlingar från Lantmäteriet, skrivelse gällande samfällighetens juridiska status, den ekonomiska föreningen Skogsbärets stadgar, mailkonversationer och en skiss över framtida energibrunnars placering. Hon har i huvudsak anfört följande gällande sin klagorätt.

Hennes granne har borrar på samfälld mark utan att ha rätt till det. Grannens borrhål på samfälld mark påverkar hennes möjligheter att själv få borra på samfälld mark. Eftersom det finns riktlinjer för minimiavstånd mellan olika borrhål för bergvärme och kommunen inte tillåter borrhning på parkmark bredvid samfälligheten kan det bli omöjligt för henne att ta upp ett borrhål utanför sin fastighet utifrån hur grannen borrar. Hennes fastighet ligger betydligt närmare borrhålet än vad sakägarna gjorde i de rättsfall som länsstyrelsen hänvisat till i sitt beslut.

DOMSKÄL

Det mark- och miljödomstolen har att pröva i detta mål är om M.L. haft rätt att överklaga nämndens beslut. Då länsstyrelsen avvisat M.L.s överklagande kan mark- och miljödomstolen av instansordningsskäl inte pröva M.S.s yrkanden nr 2–4. Dessa yrkanden ska därför avvisas.

Av handlingarna i målet framgår att det förutom det aktuella tillsynsärendet även funnits ett ärende hos nämnden om miljöstraffavgift då J.S. inte anmält den nya placeringen av borrhålet (2023-2411) och ytterligare ett ärende som omfattade såväl ursprunglig anmälan om inrättande av värmepump och anmälan om ny placering av borrhålet (2023-1219). Det är i det senare ärendet som nämnden prövat anmälan och borrhålets placering. Av M.L.s överklagande till länsstyrelsen framgår att det är beslut 2023-637 i ärende 2023-2196 som överklagades.

Mark- och miljödomstolen gör mot denna bakgrund ingen annan bedömning avseende M.L.s klagorätt än den länsstyrelsen har gjort. Vad M.L. anfört i mark- och miljödomstolen medför ingen annan bedömning. Hennes överklagande ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 11 januari 2024

Emma Granberg

Karin Söderström

I domstolens avgörande har rådmannen Emma Granberg, ordförande, och tekniska rådet Karin Söderström deltagit. Föredragande har varit beredningsjuristen Karl Modig.